[illegible]e. Jaargang — Curaçao den 2n Mei 1896 — N° 644

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50 voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,20.
Un anuncio di 1 té 7 regel fl. 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

De tot in 1818 op Curaçao bestaan hebbende belastingen.

Vervolg.

Men mag daarom, geloof ik, besluiten, dat de belastingen omstreeks 1715 zich bepaalden tot:

1°. een invoerrecht van 1% op Hollandsche goederen;

2°. een invoerrecht op vruchten van de Spaansche kust;

3°. het hoofdgeld; en

4°. het familiegeld;

terwijl in 1720 de twee eerst genoemde belastingen niet meer bestonden.

In 1727 werd gouverneur *Jan Noah du Fay* aangeschreven, "omme met de burgers en opgezeetenen van het Eyland middelen te beraamen om de zee in dees gewesten te zuyveren ende tot veylinge van de Commersie alle 't gespuys die deselve troubleeren, mogelyck zynde, uyt te roeijen." (Prot. en R. & S. 1727) Redenen tot deze aanschrijving hadden gegeven de menigvuldige zeeroovers in de West Indische wateren, die niet alleen de zeeën onveilig maakten en schepen namen tot onder de kusten en in de baaien, waar zij geankerd lagen, doch ook strooptochten te land deden, o. a. te Bonaire in 1720 (R. & S. 1727)* en te St. Eustatius in 1780** In den regel werd er door de manschap der Curaçaosche schepen weinig tegenstand geboden bij een aanval van zeeroovers, hetgeen *du Fay* hieraan toeschreef, dat de schepelingen, die in een gevecht met zeeroovers gewond werden, wel "boven ramandsgelden" ontvingen, doch dat er niet genoeg voor hunne verpleging en genezing gedaan werd, waardoor de schepelingen "flauhertig" werden. Den 23sten Januari 1727 stelde *Du Fay* daarom— gevolg gevende aan de opdracht hem gedaan— aan de op het Gouvernementshuis verzamelde burgers voor, een hospitaal te bouwen en te onderhouden, waar de in zeegevechten verwonde schepelingen kosteloos zouden verpleegd worden. De kosten daarvan wilde de gouverneur liever uit vrijwillige bijdragen betaald zien, dan om daarvoor een permanente belasting vast te stellen. De vereenigde burgers konden het echter niet eens worden en zelfs eindigde de samenkomst in een scheld- en vechtpartij (R. & S. 1727). Korten tijd daarna vluchtte *du Fay* zelf naar Coro (wegens zijn vele schulden) en zoo kwam er niets van de opdracht hem gegeven, tot gouverneur *Juan Pedro van Collen* den 5den. Maart 1737, eene "kaapvaart-cassa" oprichtte. Uit deze kas zouden, naar vastgesteld werd, betaald worden: de kosten voor het convooieeren van schepen, het uitrusten van zoogenaamde "kustwachters", (schepen, uitgerust om de zeeroovers van de kust te houden), en het verplegen en schadeloosstellen van in zeegevechten verwonde en verminkte schepelingen. Ter instandhouding dezer kas werden eenige belastingen ingevoerd, bestaande in:

1°. eene storting in eens voor elk binnenvallend vaartuig van Ps. 30 of minder, naar gelang der grootte en qualiteit;

2°. een half percent invoerrecht van alle uit Holland aangebrachte goederen;

3°. een half percent uitvoerrecht van alle naar het moederland verscheepte artikelen, hieronder begrepen gemunt en ongemunt goud en zilver;

4°. een recht van een kwart percent van alle assurantie's op schepen, in de kolonie tehuis behoorende, plus nog een achtste percent van de premie der assurantie, indien daarvoor niet meer dan vier percent op de waarde van schip en lading betaald was. (Prot 1737).

Later werd het in- en uitvoerrecht, sub 2°. en 3°. genoemd, verhoogd tot één percent en stond de kaapvaartkas te boek als „de éénpercents-kaapvaart-kas", die altijd over batige saldo's beschikken kon, zoodat zij in tijden van geldnood meermalen aangesproken werd om uitgaven te dekken, geheel vreemd aan het doel harer oprichting, o. a. ter betaling van gerechtskosten, gratificatie's aan ambtenaren, enz., teveel om hier te citeeren.

UITVOERRECHTEN bestonden er in 1737, daar bij de oprichting der kaapvaartkas, ter berekening van het ½% uitvoerrecht, verwezen wordt naar „het tarief, daarvan zijnde." Zij bestonden in een recht van 1% op alle naar Holland verscheepte goederen (R. & S. en Prot. 1727 en 1737) en een recht van een reaal per vat voor uitgevoerd meel. [Prot. 1745]. In 1752 bestond er ook een uitvoerrecht op sommige dranken, daar toen bepaald werd, dat dit recht voortaan zou bedragen: Ps. 3.— voor een pijp madeira; Ps. 2.— voor een okshoofd wijn; 6 r. voor een vat bier en 3 r. voor een anker sterken drank, (Plak. 1752). Na dat jaar moet dit uitvoerrecht verminderd zijn geworden, daar het volgens het plakkaat van 10 October 1782, hetwelk oude plakkaten „renoveerde," minder bedroeg en vastgesteld werd op: Ps. 2-2— voor een pijp madeira; Ps. 1-6 —voor een okshoofd wijn; Ps. 0-4½— per vat bier, en Ps 0-2¼ per anker sterken drank. [Plak. 1782]. Op den uitvoer van koffie, cacao, tabak en indigo bestond een afzonderlijk recht, dat, ter aanmoediging van den handel, in 1797 verminderd en op 4% gebracht werd, terwijl van koffie bovendien nog 10 cent per zak „tiragegeld" moest betaald worden.

Onder het laatste bestuur der Engelschen werd er een uitvoerrecht gesteld van 2½% op provisies, aangebracht uit Engelsche havens, terwijl van al de andere goederen een uitvoerrecht betaald moest worden van 3½%, berekend naar een tarief, waarin de goederen getaxeerd waren op ¾ hunner marktwaarde in de kolonie [Publ. 1809]. Goederen, uitgevoerd met Britsche schepen met bestemming naar Britsche havens, waren echter vrij van dit uitvoerrecht.

Van vele artikelen was echter, wegens de aanhoudende oorlogen, die Engeland toen voerde, de uitvoer geheel verboden — anders dan met Britsche schepen bestemd voor Britsche havens — o. a. van de meeste levensmiddelen en manufacturen en van artikelen, benoodigd voor den scheepsbouw. Dit verbod werd evenwel, wegens den gedrukten staat van den handel, nu eens voor langer dan voor korter tijd geschorst ten opzichte van den uitvoer dier artikelen naar havens, van met Engeland bevriende landen, eerst onder voorwaarde dat de uitgevoerde goederen herkomstig moesten zijn uit het land, van waar zij uitgevoerd werden, doch later ook zonder die voorwaarde. Uitvoerrechten op dranken werden door de Engelschen afgeschaft. (Publ. 1807 tot 1815): Bij de overname van het eiland in 1816 werden er nieuwe bepalingen omtrent den uitvoer vastgesteld. Goederen verscheept in Nederlandsche bodems, met bestemming naar Nederlandsche havens, waren vrij van uitvoerrechten, en, zoo bestemd voor havens binnen het Rijk, onderworpen aan een uitvoerrecht van 4%; van levensmiddelen werd een uitvoerrecht geheven van 3% en van alle andere goederen 6%, alles volgens tarief. (Public. 1816 en 1817).

INVOERRECHTEN werden waarschijnlijk later ingevoerd dan uitvoerrechten, daar er bij de oprichting der kaapvaartkas, ter bepaling van ½% invoerrecht voor die kas, niet, evenals voor het uitvoerrecht, naar een tarief verwezen werd, doch naar het manifest der schepen. Het bestond echter in 1741, daar men in het deel Resolutien en Sententien van dat jaar een tarief van invoerrechten vindt. Uit dit tarief blijkt, dat op 143 van de 237 daarin genoemde artikelen 8% invoerrecht betaald werd, 4% op 9% en 2% op 65 artikelen (1,) onder welke laatsten er een twintigtal voorkomen, benoodigd voor den bouw en de uitrusting van schepen, en een dertigtal, zijnde producten van West-Indische eilanden en van de Spaansche kust. Behalve van vleeschsoorten, waarop 4% invoerrecht stond, werd van alle levensmiddelen 8% invoerrecht geheven, uitgezonderd van rijst, waarop 2% invoerrecht stond. (2) Alle manufacturen waren eveneens onderworpen aan een invoerrecht van 8%. De vastgestelde waardeering van de artikelen was zeer nà den inkoopsprijs, daar, om slechts enkele artikelen te noemen, gewaardeerd waren:

azijn	per	vat...	Ps	6.
casseer vet	„	vaatje	„	5.
ale	„	doz. flesschen	„	2.
gerookt vleesch en hammen	„	vat...	„	12.
laberdaan	„	vat...	„	6.
haring	„	vaatje	„	5.
likeur	„	flesch.	„	0.8.
meel	„	vat...	„	6.
suiker	„	vat...	„	7.
gedrukt katoen	„	yard..	„	0.0.6 a 0.0.12
listado	„	„	„	0.0.6.

Later werd dit invoerrecht verhoogd, daar het in 1794 op de meeste artikelen 9% bedroeg. [Rekw. 1794]. Dat jaar werd het echter tijdelijk verlaagd tot op 3%, wegens den erg gedrukten staat van den handel en de schaarschte van levensmiddelen op het eiland, terwijl men bovendien dagelijks eene belegering van het eiland, te duchten had. [3] [N. 1794.] Drie jaar later werden de invoerrechten nogmaals voor den loop van het jaar verminderd en gesteld op 4% voor droge goederen en op 5% voor natte waren.

Onder de Engelschen, van 1807 tot 1816, werd het invoerrecht bepaald op 3½%; goederen, aangebracht met Britsche schepen, direct komende uit havens van Groot-Brittanje, waren echter vrij van invoerrechten. Evenals de uitvoer was ook de invoer verboden van vele levensmiddelen, droge goederen en scheepsbehoeften, anders dan in Britsche schepen. Onder dezelfde voorwaarde als bij den uitvoer bepaald werd— en later eveneens zonder die voorwaarde — moest dit verbod echter gedurig tijdelijk buiten werking gesteld worden, wegens de schaarschte van levensbehoeften op het eiland.

Na de laatste restitutie van het eiland bleven voorloopig dezelfde regelingen bestaan omtrent den invoer, als die waren gedurende het laatste Hollandsche bestuur. Het volgend jaar had er een nieuwe regeling plaats en werd er bepaald:

1° dat van droge goederen, aangevoerd in Nederlandsche schepen, direct komende uit Nederlandsche havens, geen invoerrecht betaald zou worden, evenmin als van alle West-Indische producten; 2° dat van door Amerikaansche schepen aangebrachte droge goederen 3% en van alle andere droge goederen 5% invoerrecht zou geheven worden; 3° dat, zoo deze laatste goederen voortbrengselen waren, herkomstig uit de landen, waartoe de schepen, die de waren aanbrachten, behoorden, of indien zij ingevoerd werden uit vreemde havens in Nederlandsche schepen— zij onderworpen zouden zijn aan een invoerrecht van 3%. Nog hetzelfde jaar reeds werd het invoerrecht met 1% verhoogd en het invoerrecht op dranken gesteld op 10%, behalve op die, aangebracht uit Nederland in Nederlandsche schepen, waarvoor 5% bepaald werd, uitgezonderd enkelen, genoemd in een tarief, dat o. a. voor jenever, brandewijn en bier een invoerrecht vaststelde van respectievelijk Ps. 12, 12 en 2 per vat. [Publ. 1816 en 1817.]

Wordt vervolgd.

J. H. J. HAMELBERG,
Archivaris.

* Den 2den December 1726 attakkeerde een Spaansche zeeroover 3 Curacaosche schepen onder de kust van Venezuela, n, m.: de „Curacaosche Gerechtigheyt," kapt. *Matthys Exteen*, de „Trompuz," kapt. *Phillip Webb*, en de „Alida," kapt. *Willem Vos*. In dit gevecht werden de twee laatste schepen genomen en naar Spaansch St. Domingo opgebracht, terwijl het eerste in de lucht vloog. Korten tijd daarna moest echter deze zeeroover de vlag strijken voor den Curaçaoschen scheepskapitein *Balthazar Lixraven*.

** Correspondentie van gouverneur *de Graaff* van St. Eustatius.

(1) Wegens den geschonden staat van dit tarief zijn de namen van enkele artikelen onleesbaar.

(2) De rijstcultuur werd in de 18de eeuw in West Indie beproefd, waarom men rijst hier waarschijnlijk als een West-Indisch product heeft beschouwd.

(3) Holland was in oorlog met Frankrijk.

DE KERK

EN HET MODERNE RATIONALISME

I

Een algemeene strijd, een strijd op leven en dood wordt gevoerd tusschen God en de godin-Rede, voorgesteld door het rationalisme. De verhoudingen van dien strijd werden reeds voorzien door Lacordaire. „De strijd, zeide de groote Dominicaan, is hooger dan de koningen, hooger

dan de volken; hij bestaat tusschen de twee vormen vanhet bevattingsvermogen: het geloof en de rede, het geloof door de Kerk tot eene macht geworden, en de rede uit haar zelve tot eene macht gemaakt, die hare hoofden, hare vergaderingen, hare leerstoelen, hare sacramenten heeft. De strijd bestaat tusschen de Katholieke macht en de rationalistische, die beiden heden ten dage elkander de wereld betwisten, en dat op breeder terrein naarmate beide thans tot eene inen uitwendige- kracht zijn gekomen, die geen schermutselingen of voorhoede gevechten meer toelaat maar naar eene oplossing streeft.. Het dogma der rationalistische macht is, dat de menschelijke natuur zich zelve genoeg is in alle orde van zaken.... Er toe komen om in de intellectueele orde de absolute meester te zijn van zijn ideeën, in de zedelijke orde de hoogste rechter te zijn van zijne handelingen, in de sociale orde geen andere macht te erkennen dan die, welke men direct gekozen heeft: dat is het program der rationalistische macht, dat is de grondwet, die zij voor het menschdom bestemt. Haar welslagen is slechts mogelijk door de vernietiging der Katholieke macht."

Het moderne rationalisme, ontstaan uit het Protestantisme, kan onder drievoudig oogpunt beschouwd worden: het godsdienstig, het politiek en het sociaal rationalisme. Wij zullen ons alleen met het eerste bezighouden.

Het godsdienstig rationalisme, welks eerste ontwikkeling voortkomt uit den invloed der Duitsche filosofie, zag achtereenvolgens verschillende scholen ontstaan: de eclectische, de positvistische, en die der vrije gedachte, die allen gezamenlijk uitliepen op den triomf van het sociaal atheïsme.

„Onze eeuw, zegt Gratry, is meer doordrongen van atheïsme, dan men wel zou denken. Nog meer: het formeele, omschreven, erkende atheïsme heeft zijn school, en die school verheft zich op een grondslag, dien zij *moderne wetenschap* noemt." Mgr. Dupanloup zegt: „Er wordt heden ten dage in ons midden een schaamteloos werk van atheïsme tot stand gebracht. Er zijn onder verschillende benamingen, vele scholen van atheïsme: filosofische, die God uit de rede en uit de gedachte willen verbannen; wetenschappelijke, die God uit de natuur en de wetenschap willen verbannen; scholen van onafhankelijke zedeleer, die God uit het geweten en uit het leven willen verbannen; fatalistische scholen, die God uit de geschiedenis willen verbannen; eindelijk socialistische scholen, die God uit de maatschappij willen verbannen. En het hedendaagsche atheïsme heeft dit merkwaardigs, dat het niet eenvoudig speculatief is, maar dat het tot de praktijk wil komen; het wil alles veranderen, hervormen, alles herinrichten zonder God en zonder godsdienst."

De aanhangers der vrije gedachte komen er rond voor uit. „De vrede der ziel, zeggen zij, is te vinden in de ontkenning van God. Die ontkenning is het hoofdpunt van het program der demagogie. Bebel zegt in naam der Duitsche democratie: „Er zal geen vrede zijn in Europa, dan nadat de volken gekomen zijn in de politiek tot de universeele republiek, in de staathuishoudkunde tot het socialisme, in den godsdienst tot het atheïsme. De leiders van het internationaal socialisme voeren dezelfde taal: „Onze groote vijand is God, zegt Bakounine; het geloof in God is een misdadig sophisme, alleen goed om een domme onderwerping te bestendigen en den wettigen opstand van de onderdrukten tegen hunne onderdrukkers te beletten."

„De vrijheid, zooals wij haar verstaan, zegt Bruno Bauer, is die. welke ons bevrijdt niet alleen van het sociale gezag, maar van het idee van God, van het idee van vaderland, van alles wat ons hindert in onze werking, van alles wat een wet. een plicht boven ons stelt en ons daardoor noodzaakt tot een zeker offer van ons zelven." Een der generaals der Parijsche commune in 1871, generaal Eudes, riep uit op een officieel feestmaal: „Als God bestond, moest men hem fusilleeren." Proudhon trok de menigte tot zich door deze cynische formule: „ Eigendom is diefstal, godsdienst is atheïsme, regeering is anarchie." En triomfantelijk voegde hij er bij: „De mensch is voortaan alles, de godheid is niets meer." Renan zeide: „God is slechts een oud woord, een weinig zwaar misschien."

Geen wonder dat zij, die aan den godsdienst hechten, opgeschrikt werden door zooveel schaamteloosheid. God had niet meer den mensch geschapen naar Zijn beeld, maar de mensch schiep God naar het zijne. „Men heeft te kiezen," zeide L. Veuillot, „tusschen den God geworden mensch van het rationalisme en den mensch geworden God van het Katholicisme."

Dat is het ware woord. Het rationalisme heeft den strijd aangebonden tegen het Katholicisme, het ongeloof in God; en die strijd heeft in alle landen de eerste plaats ingenomen, ja noodzakelijk moeten innemen in de bezigheden der gouvernementen en der volken. Er zijn er, die de H. Kerk beschuldigen, als zoude zij de verantwoordelijkheid dragen van den strijd, waartoe het tegenwoordig geslacht schijnt veroordeeld, als zoude zij het initiatief tot dien strijd genomen hebben; doch het is duidelijk, dat het slechts kwaadwilligen zijn, die zoo spreken. De toestand was vol gevaar; welke nu was de zending der H. Kerk?

De H. Kerk wil den vrede, maar den werkelijken vrede, die volgens den H. Augustinus is: de *rust der orde*, zooals zij door God zelven is gesteld. Van den anderen kant echter kan zij der waarheid niet afvallen, noch een verdrag sluiten met de dwaling of de wanorde met het oog op een valschen vrede of bedriegelijke kalmte. Zij is, als draagster der waarheid, verplicht den strijd vol te houden tegen de leugen; daarvoor is zij de strijdende Kerk. Het is hier de strijd tusschen de ongehoorzame engelen met hun kreet: wij zullen gelijk zijn aan den Allerhoogste! en de getrouwe engelen terwijl zij den zegezang aanheffen: wie is gelijk aan God!

Ten overvloede, om billijk te zijn jegens de H. Kerk, heeft men slechts te letten op den toestand, waarin zij zich bevindt. Men kan haar in onzen tijd niet meer, gelijk men eertijds deed, beschuldigen van hebzucht en heerschzucht. Zij zoekt geen stoffelijke voordeelen; men betwist haar integendeel de laatste hulpbronnen, welke de officieele roof haar gelaten heeft. Zij tracht niet naar politieke overheersching; hoe zou zij het kunnen, ontbloot als zij is van de middelen van invloed, die daartoe noodig zijn, beroofd van den steun van den wereldlijken arm? Maar met onbaatzuchtige toewijding houdt zij den eeuwigen strijd vol, niet voor hare verheffing en glorie, maar voor het behoud der sociale orde en het heil der wereld.

De H. Kerk is niet bezorgd voor hare eigene toekomst, want zij weet dat zij onsterfelijk is, maar over de toekomst der maatschappij, die haar terecht beangstigt. Zij vordert niets voor zichzelve; zij zoekt noch gunsten noch voorrechten; zij vraagt alleen aan God de vrijheid en de gerustheid. De ongeloovige wereld houdt zich, als zag zij niet, dat deze kwesties, in welker bespreking de H. Kerk haar deel vraagt, minder politiek dan sociaal en dus godsdienstig zijn, omdat de godsdienst altijd is beschouwd als de grondslag van iedere maatschappij. Maar dan ook is de tusschenkomst der H. Kerk niet slechts een recht maar een plicht.

Wij hebben nu de vraag te stellen: welk is het *karakter*, welk het *doel* van den strijd, waarin de H. Kerk, ondanks haar zelve, gewikkeld is. Dit in een volgend artikel.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

De vijf en twintigste verjaardag van de aankomst der eerste boot van het *Hamburg-Amerikanische-Packetfahrt-Actiën-Geselschafft*, is door zijn Agenten alhier, de H. H. EDWARDS HENRIQUEZ & Cº. met passenden luister gevierd.

Des voormiddags op het zilveren feestgetijde hielden in de smaakvol versierde handelskantoren van het Agentschap de vertegenwoordigers en zaakgelastigden van andere stoomvaartmaatschappijen en vele andere notabelen uit de Curaçaosche handelswereld een feestelijke bijeenkomst, waarbij de HEG. Heer Gouverneur der Kolonie door een Adjudant werd vertegenwoordigd. In een toepasselijke rede herdacht een der Vennooten der Firma in waardeerende woorden de groote verdiensten van wijlen den Heer J. A. DE LIMA, dien de dood al te vroeg aan de zijnen ontrukte.

De heugelijke feestdag werd des avonds besloten met een schitterende partij met vuurwerk op den huize *Santiago*, welke de HEG. Heer Gouverneur der Kolonie met zijne tegenwoordigheid opluisterde, terwijl ook de HEA. Heer Procureur-Generaal onder de aanzienlijke genoodigden werd opgemerkt.

Mogen deze uitstekend geslaagde feestelijkheden de blijde voorboden zijn van een nieuw tijdvak van verhoogden bloei voor de Hamb.-Am.-Paketvaart, een bloei, die zijn gelukkige werking bij voortduring en bij vermeerdering aan ons kleine Eiland doe gevoelen!

In dank hebben wij deze week het eerste nummer ontvangen van een in het Spaansch geschreven weekblad, *El Eco de Venezuela*, hetwelk geredigeerd en uitgegeven wordt door den heer CARLOS B. MAS, gewezen handelsagent van Venezuela op Aruba.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven :

Juana Chonrio, Fco. Ortin, J. L. Andara, Ernstina R. Kolfin, Margarita de Victor, Petronilia Demeij, Petronilia Maduro, Borhat Prins, Masa, Pau, Maria Maduro, Jan Lobbes Kishnat Kuif, M. Palacio Renjifo, Carmen Lopez, John Mier 2, del C. Villa, Juan M. Daal, A. E. & A. Jesurun, José L. Calancha, Maria Merser, Antonio Henriquez, F. Cebalo, Densia Haseth.

Op verzoek van de *Oficina Máritima* nemen wij de volgende oproeping over:

Men wenscht belangrijke familiezaken mede te deelen aan den heer

GREGORIO J. GONZÁLEZ,

geboortig uit *Los Santos*, (Panamá) Deze heer is op den 23 Augustus 1893 uit *Colón* vertrokken, hij bevond zich eerst te *Port-Limon*, San Jóse (Costa-Rica), daarna te *Carthagena* (Columbië). In deze laatste stad was hij geëmployeerd bij het Politie-Corps, tot in October van ge-

---

FEUILLETON

Un Audiencia

Koe dos, tres palabra el a manda su criar di limpia mi paña. E criar a bini cerca mi koe schuier den su man pa koeminza su trabau, pero promer koe el a koeminza, el a sagudi cabez i dici:

"Señora, toer e trabau lo ta por nada. E manchanan riba su jas mi no por kita awor, i su corbata i gilet blancoe i tambe su guanta ta toer sjusji, esei mi mester laba promer."

" Ma mi tin solamente diez minuut di tempoe numa! mi a grita spantar, Bo no por drecha mi kastool tambe un poco."

No, esai no ta bai asina lihé," tabata respondi.

"Pero bo no por hanja otro paña for di bo cas? e señorita a punta ansiar.

"Esai no por den poco tempoe asina," e criar a responde.

" Oh! anto toer cos ta perdir," mi a grita.

E señorita a mira mi den mi cara coe compacion, te ora mi a weita legria sali for di su wowo.

El a haja un idea i e dici coe su criar: "Haci ligé, Martha. Toema jabi koe ta ariba mesa den mi kamber i habri kasji di panja di papa coe ne. Toema un jas i otro cos, koe señor tin di mester; trece tambe un *chapeau-claque*. Anto el abira pa mi i dici: „Sigur señor lo bisti e panja; ora señor a bai audiencia Señor por manda e panja aki trobe; asina mi no ta causa di bo disgracia."

Na promer tempoe mi no tabata sabi kiko lo mi responde, pero un poco despues mi a papia algun palabra di gradicimentoe. Contentoe, koe el por a juda mi asina el a sali coe su criar pa mi por a bisti e panja di su papa.

Kiko mi kier a haci! Mi panja tabata muchoe sjusji pa mi bai koe ne cerca e ministro, pesai mi a coeminza kitele i bisti e otro. E jas tabata un poco hanchoe, pero di laken asina fini koe mi tabata bisa den mi mes, koe el mester para bonita; pero e *chapeau-claque* a haci mi soda, mi no por a habriele p'esai mi a tene na manoe. Mi a toema despedida di e señorita, bisando koe tramerdia lo mi manda e panja; el a puntra mi na oenda mi tabata biba pa el por a manda també mi panja i mi a sali. Mi tabata camna tantoe duroe koe mi tabata por, mientras mi a haci toer mi posible pa habri a castol pero enbano.

Un fortuna koe tabata tempoe di calor, hende por a corda awor, koe pa fresca mi cabez, mi a tene mi sombre na manoe. I enberdad mi tabata sinti calor, mi tabata soda na toer camina di mi curpa, ora mi a jega den camber di warda di bureau di ministro. Aki mi a sinta warda un dos tres minuut i mi coerazon tabata bati di ansia i miedoe ora un criar a drenta gritando mi nomber: prueba koe ministro tabata warda mi.

Mi a drenta den un kamber grandi i haltoe, Su Exelencia tabata sinta cerca bentana banda di un mesa jen di boeki i papel. Sin kita wowo for di su trabau su Exelencia a puntra mi despues di algun momentoe:

"Bo kier bira ontvanger no ta asina?"

"Si Exelencia, seis aña largoe caba mi ta busca e empleo," mi a responde temblando.

"Toer kiko mi tende di bo tabata bon, pero bo sâ koe bo tin di paga diez cinco cientoe florin, bo por paga esei?"

"Si exelencia, si mi tin e fortuna di bira ontvanger anto mi oom lo paga pa mi e diez cincoe cientoe florin," mi a responde koe un coerazon contentoe.

"Zoo-o-o!" Su exelencia a responde i kitando su bril for di su wowo el a koeminza limpiele koe un pida paña.

Ora e trabau a caba el a bolbe bisti e bril i a bisa mi di bini un poco mas acerca.

Mi a haci asina i awor el a keda mira mi for di ariba te abau, su cara a coeminza munstra manero el tabata strañar. El a lamanta i a bini cerca mi.

Mi a spanta poco i mi ta corda den mi mes:" L'é a ripara, koe e jas no ta di mi?"

"Bo ta bonita bistir," el dici admirar, mientra el tabata mira mi den mi cara, "ó! orde di *Nederlandsche Leeuw!*"

"Ami!" mi ta puntra admirá, "mi no sâ...."

"Sigur, ata sinta di e orde."

"Ami," mi a bolbe puntra i na mes momentoe mi cara a bira bleek ni morto, ora mi tambe a mira e sinta.

"O, esei ta un heramentoe, exelencia, sigur un of otro kier a bofon di mi, mi ta sigura su exelencia koe mi ta hentemente inocente. Bisando esei mi tabata primi koe mi manoe drechoe e sombre ariba mi pechoe, pa kita koe mi manoe robes e sinta, ora e ministro ta weita den e sombre algun letter.

"Esei si ta straño, ta straño," el a bisa ketoe, i boz mas haltoe el dici basta brutoe: "duna mi awor bo testimonionan."

"Unbez exelencia," mi a responde i mi ta cohe e panpelnan for di mi sacoe. E minisrro a cohenan i bai para mas acerca bentana pa lezanan.

Conforme el a coeminza leza di promer mi a tende un gritoe di admiracion i asina a sigi koe di dos, di tres i di cuater.

Mi tabata contentoe, pasobra sigur e documentonan a haci un bon impresion ariba djele i mi speranza a bira mas grandi.

Fin ta sigi.

noemd jaar; na dien tijd heeft hij niets van zich laten hooren.

Voor elke inlichting aangaande zijn verblijfplaats of afsterven, zal de ondergeteekende hoogst dankbaar blijven.

ALBERTO J. GOTI,
Loket N° 108
Panamá.

NEDERLAND.

J. P. HASEBROEK

Er bestond voor een 60tal jaren ongeveer, in den boezem der studentenwereld een debating-club van literairen aard. Daar werd op zekeren keer de vraag geopperd, of Nederland wel de plek zou zijn, waar geestige lectuur ingang zou vinden. De vele antwoorden hierop waren nogal verschillend van aard. Kort en goed, er werd een weddenschap aangegaan tusschen de heeren J. P. Hasebroek en Nic. Beets (die ieder een werk zouden schrijven naar eigen keus) en men zou zien, welk boek het meest door het letterlievende Nederlandsche publiek zou gelezen worden. Men toog aan den arbeid. J. P. Hasebroek schreef onder het pseudoniem Jonathan *Waarheid en Droomen.* Nic. Beets onder het pseudoniem Hildebrand, zijn onsterfelijke "Camera Obscura." De laatste schrijver mocht echter de meeste drukken van zijn arbeid beleven. Hij had de weddingschap gewonnen, doch ook Jonathan's *Waarheid en Droomen* werd zeer veel gelezen en beleefde een 9en druk.

Den 29en Maart j. l. overleed Hasebroek als emeritus-predikant in den gezegenden ouderdom van 83 jaren. Hasebroek werd den 6en Nov. 1812 te Leiden geboren, waar hij zijn studiën voltooide, onderbroken door een deelneming aan den Tiendaagschen veldtocht. In October 1836 werd hij Predikant te Heiloo, stond achtereenvolgens te Breda en Middelburg, totdat hij den 12en Nov. 1851 te Amsterdam zijn intrede deed en in 1883 emeritus werd.

Veel merkwaardigs is er over Hasebroek's leven niet te vertellen.

De heerlijke litteraire avonden van Heiloo werden door Dr. J. ten Brink in zijne biographie van mevr. A. L. G. Bosboom-Toussaint beschreven. Wij danken den hoogleeraar menige schoone bladzijde, welke een helder licht werpt op den schrijver van *Waarheid en Droomen.*

Daar kwam Beynen, boezemvriend van Beets en Hasebroek uit hun Leidschen studententijd, die om met mevrouw Bosboom te spreken "wel gaarne het vorstelijk 's Gravenhage verliet, om in de Heiloosche Pastorie te vertoeven;" daar kwam dr. Brill, verwant aan de familie Hasebroek en nog meer verwant aan "Jonathan" en Betsy door harmonie en denkwijze en wereldbeschouwing; daar kwam de jonge Hofdijk, die zich weldra zonder aanmatiging den titel van „Meistreel van Kennemerland" kon laten welgevallen enz. enz.

Welk een aangename kring ontsloot zich hier niet. Het was een schoone tijd voor die geestige mannen de jaren 1838-1839 en 1840 in de Pastorie van Heiloo. De drie academie-vrienden Hasebroek, Beets en Beynen, zij vormden een triumviraat, dat weldra zou worden tot een viermanschap, toen Gewin zich bij hen voegde.

Hoe groot het aantal litteraire producten van wijlen J. P. Hasebroek ook zij, het Nederlandsche volk kent en waardeert hem het meest in zijn *Waarheid en Droomen.* Het is een werk, dat een plaats verdient naast de *Camera Obscura* van Hildebrand. Het verscheen in 1840.

De litteratoren, de vrienden zijner jeugd, hebben bijna allen het tijdelijke met het eeuwige verwisseld. Een hunner, de tachtigjarige Nic. Beets te Utrecht, staat nog. Zijn vurig patriotisme, zijn verdienste voor de veredeling en verheffing der Nederlandsche taal, zijn echte, diepe godsdienstzin, vrij van fanatisme en schijnvroomheid, hebben hem evenals „Jonathan" den lieveling des volks gemaakt en er mag in 't bizonder opgemerkt worden(zooschreef de *Kölnische Zeitung* naar aanleiding van Beets' 80sten verjaardag), dat zelfs vurige katholieken deel hebben genomen aan de huldebetoogingen te zijner eer.

En thans, nu ook J. P. Hasebroek daar wordt toevertrouwd aan den killen schoot der aarde, mag hem de lof niet worden onthouden, dat hij de kunst heeft beoefend en gediend als een braaf Christen.

Eenige jaren geleden werd de buste van Hasebroek in het Rijksmuseum geplaatst; bij die gelegenheid verkreeg hij den Nederlandschen Leeuw.

Atjeh.— EEN VERRADER. Van regeeringswege is te Batavia bekend gemaakt, dat Toekoe Djohan met een goed gewapende bende en andere aanzienlijke hoofden gedeserteerd zijn. Zij vallen thans ons aan.

De tweede-luitenant E. van Zijdveld werd gewond.

Twee bataillons infanterie en een batterij artillerie vertrekken naar Atjeh. Twee andere bataillons worden in gereedheid gebracht.

Een nader telegram, heden 31 Maart ontvangen, meldt het volgende:

"Het gouvernement heeft de stoomschepen *Bantam, Reael* en *Generaal Pel* gehuurd tot overbrenging van het 9e bataljon infanterie van Batavia, het 6de van Samarang en een batterij bergartillerie, naar Atjeh.

„De legercommandant, generaal Vetter, vergezelt de troepen.

„Donderdag en Vrijdag vertrekken de genoemde schepen."

Uit 's-Gravenhage meldt men:

„Nadat gisteren door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië was gemeld, dat volgens bij den gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden ontvangen berichten Toekoe Djohan Pahalawan onze zijde verlaten zou hebben, zijn van den landvoogd de volgende van heden gedagteekende telegrammen bij het departement van koloniën ontvangen, die het bovenbedoelde bericht bevestigen:

1°. „Vijand beschoot eergisteren patrouille Biloel en patrouille Tjot Goee. Een officier en vier mindere militairen gewond. Zestig man landingsdivisie versterkt Oleh-leh. Hoessin Longbattah en hoofden Lanwawo en Ateuh afgevallen. Meeste hoofden IXe Moekims gevoegd bij Djohan. Gouverneur vraagt twee bataljons en een batterij."

2°. „Heden van Padang beschikbare suppletie. Conform Raad van Indië, legercommandant en vlootvoogd volgende beslist: Vetter gaat uiterlijk overmorgen als regeeringscommissaris met negende bataljon. Spoedigst volgt zevende het batterij veld-artillerie."

Het Nieuws van den Dag ontving de volgende tijdingen omtrent Atjeh:

Het 9e bataljon (Weltevreden) vertrekt Woensdag, het 6e bataljon Preanger) Vrijdag en een bergbatterij.

De gemeenschap met alle posten buiten de linie is verbroken, behalve met Tjot Goë (Zuid) en Tjoet boengkoep (Oost).

Gisteren is de 1e-luit. der inf. W. C. Vuyk gesneuveld.

De heer G. B. Hooyer geeft in de *Nieuwe Rotterd. Courant* een levensschets van onzen gedeserteerden „bondgenoot" op Atjeh Toekoe Oemar, of Toekoe Djohan.

Een rooskleurig licht op onze taktiek in het Sumatraasch wespennest werpt deze schets niet.

Daaruit blijkt toch ten duidelijkste, dat onze thans weggeloopen vriend altijd een hoogst onbetrouwbaar man is geweest, een woelwater, intrigant en geweldenaar, die reeds meermalen zijne onderwerping aanbood, om altijd weer zijn plechtig gegeven woord te breken.

Reeds in 1878 begon hij op de westkust tegen ons gezag te stoken en drie jaar later werd een expeditie naar Patih gezonden, om hem op te lichten.

Hij ontsnapte echter en kwam naar Groot-Atjeh, waar hij het zóó bont maakte, dat weder een expeditie noodig werd geoordeeld.

Toen zijn kampong was verbrand en door de invoering der scheepvaartregeling een einde werd gemaakt aan den vrijen peperhandel, bood hij zijn onderwerping aan.

De onderhandelingen leidden aanvankelijk tot geen resultaat, maar later vond hij beter gehoor en nu was hij beurtelings onze vriend en onze vijand, het laatste vooral.

Toen hij dan ook in 1890 generaal van Teijn, die destijds op Atjeh het bewind voerde, zijn hulp aanbood, wilde deze niets van hem weten, maar Van Teijn's opvolger, kolonel Deykerhof, had meer vertrouwen.

„Onze Toekoe", schrijft de heer Hooyer, „deed den eed van onderwerping — iets dat voor een Atjeher zóó prettig schijnt te wezen, dat er eenigen zijn die dit al twintigmaal deden — en kreeg met den titel van Toekoe Djohan Pahalawan en Panglima Prang Bresar onze volle vergiffenis."

Onze „vriend," behoorlijk door het gouvernement voorzien van wapenen enz., verdreef nu de kwaadwilligen uit verschillende Moekims, werd chef van een korps Atjehsche maréchaussées en deed dermate zijn best, dat het den schijn had alsof wij weder zoover zouden komen als we onder generaal Van der Heyden reeds waren.

Door Toekoe's verraad is plotseling aan deze illusie een einde gemaakt. Zijn trouweloosheid kan ons duur te staan komen en ongetwijfeld lacht de sluwe Atjeher in zijn vuistje om de fraaie poets, die hij ons heeft gespeeld.

Het heeft er veel van, zegt de heer Hooyer, alsof het Atjehsche kaartenhuisje opnieuw is ingestort. En hij besluit zijn artikel met de vrees uit te spreken, dat er opnieuw veel geld in dat vat der Danaïden zal verdwijnen.

Dat kan dan ook geen verwondering baren, wanneer een taktiek wordt gevolgd als het coquetteeren met mannen als Toekoe Oemar.

Herhaaldelijk is voorspeld, dat dit individu een valsche vriend was, die ons weer verlaten zou, zoodra hij daartoe de kans schoon zag.

De bewijzen daarvoor had men immers in zijn verleden.

Toch werd hij als bondgenoot ontvangen en gehuldigd en met geschenken overladen en *hij* zou ons teruggeven, wat onder een doortastend leger-aanvoerder als Van der Heyden verkregen, maar ten gevolge van diens vervanging weer verloren was.

Zulk een taktiek veroordeelt zichzelve. Wanneer wij, wat op Atjeh moet geschieden, niet op eigen gelegenheid kunnen verrichten, maar moeten zien gedaan te krijgen met de hulp van twijfelachtige bondgenooten, wat doen wij er dan eigenlijk, waar is dan onze kracht?

En welk een dunk moet het geven van ons doorzicht, dat wij, na reeds zooveel leergeld te hebben betaald, nu alweder en voor de zooveelste maal door den listigen Toekoe bij den neus zijn genomen?

Waarlijk, ons prestige kan tengevolge van zulke op teleurstelling uitloopende bondgenootschappen slechts afnemen.

BUITENLAND

Italie.—Volgens den Romeinschen correspondent van de *Frankfurter Ztg.* is de vrede met Menelik bijna gesloten. „Menelik, zegt de correspondent, heeft nooit op schadeloosstelling aangedrongen en de bestaande moeilijkheden worden slechts door zekere vreemde mogendheid opgeworpen."

De *Corriere di Napoli* heeft een brief uit Luik ontvangen, die het bewezen noemt, dat Duitsche huizen wapens aan Menelik verschaft hebben. Het eerste contract werd door Ras Makonnen tijdens zijn verblijf te Napels met een vertegenwoordiger van het huis Schriver geteekend en betrof een zending van 40,000 Gras-, 10,000 Remington- en 20,000 Vetterli-geweren, welke alle door de firma Loewe te Berlin worden afgeleverd. Het tweede contract werd gesloten met de nationale wapenfabriek van Herstal, een succursal van Loewe, en betrof 30,000 Mauser-repeteergeweren. Al die wapenen moeten naar Abessinië vervoerd zijn bij kleine zendingen over Antwerpen, Ostende, Genua, Livorno en Civita-Vecchia.

Vroeger heette het, dat Frankrijk en Rusland den negus van wapenen hadden voorzien.

Frankrijk.—Is er iets gaande in de kringen, waar de hooge politiek gedreven wordt?....Het antwoord op deze vraag is natuurlijk niet met zekerheid te geven door hen, die de gelegenheid missen achter de schermen te kijken, maar, naar sommige teekenen te oordeelen, valt er achter die schermen iets gewichtigs voor. Als een van deze teekenen wordt het aftreden genoemd van den heer Berthelot als minister van Buitenlandsche Zaken der Fransche republiek. Hoe Bourgeois op de gedachte kwam bij de vorming van zijn kabinet aan een chemist de zoo gewichtige portefeuille van Buitenlandsche Zaken toe te vertrouwen, is nog altijd min of meer raadselachtig. De eenige verklaring, die men vinden kan, is deze, dat Berthelot radicaal en godloochenaar is, zoodat hij onder dit opzicht in een ministerie van vrijmetselaars geen slecht figuur maakte. Maar van den eersten dag af bleek, wat trouwens een ieder had verwacht, dat de man in de verste verte niet was opgewassen tegen de moeilijkheden aan zijn taak verbonden. Te duidelijker kwam dit uit, nu juist in de laatste maanden ernstige quaesties de algemeene politiek gingen verontrusten en o. a. het Egyptische vraagstuk weer sterk op den voorgrond trad. Want daargelaten nog, dat Berthelot een zeer slecht spreker is, toonde hij zich links en onhandig in zijne besprekingen met de gezanten der vreemde mogendheden en ongetwijfeld was zijne zwakheid mede oorzaak, dat Engeland met zooveel list en brutaliteit in Egypte te werk ging.

Ten slotte schijnt Bourgeois dan ook te hebben ingezien, dat het zoó niet langer gaan kon en dat de heer Berthelot maar weer hoe eer hoe beter tot zijne scheikundige studiën moest terugkeeren. Zeer waarschijnlijk in gevolge een hem gegeven wenk heeft laatstgenoemde thans zijn ontslag genomen, zoogenaamd om redenen van gezondheid en familie-aangelegenheden; maar dat de oorzaak eene andere is, kan hieruit blijken, dat Bourgeois-zelf de portefeuille van Buitenlandsche Zaken overgenomen en den heer Doumer, die minister van Financiën is, tijdelijk met het beheer der Binnenlandsche Zaken belast heeft. Het zwartepunt schijnt dus naar de Quai d'Orsay verlegd te zijn en naar uit Parijs werd geseind, gelooft men, dat een belangrijke wijziging in de Fransche staatkunde op til is. Men verwacht, dat een veel krachtiger houding tegenover Engeland zal worden aangenomen in de Egyptische quaestie en andere hangende vraagstukken, zooals het nieuwe regime op Madagascar enz. Het bericht van Berthelot's vervanging door den minister-president, veroorzaakte dan ook een daling op de Beurs en geeft in de politieke kringen aanleiding tot ongerustheid.

Tot vele gissingen geeft ook de ietwat geheimzinnige reis van den Duitschen keizer aanleiding. Z. M. is, gelijk men weet, met de keizerin en zijne twee oudste zoontjes naar Italië vertrokken en bezoekt daar op zijn jacht *Hohenzollern* verschillende havensteden. Aanvankelijk heette het, dat men hier uitsluitend met een pleiziereisje te doen had, aan welks karakter een eventueele samenkomst met den koning van Italië niets zou veranderen. Maar nu verneemt men, dat de keizer op zijn terugkeer naar Berlijn te Weenen een ontmoeting zal hebben met keizer Frans Jozef, en dat bij die ontmoeting de Duitsche rijkskanselier, prins Hohenlohe, zal tegenwoordig zijn, wat de samenkomst tot een politieke gebeurtenis stempelt.

Ten slotte dient nog melding te worden gemaakt van een „rectificatie" door den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, den hertog de Sermoneta, gepubliceerd. Zij betreft de verklaring van baron Blanc, die in de Kamer zeide, dat door Engeland's optreden tegen de

Derwischen het bondgenoodschap tusschen Italië en Groot-Britanië evident was geworden. Sermoneta geeft nu in zijn rectificatie te kennen, dat men het bondgenootschap heeft op te vatten als synoniem met vriendschap en sympathie, maar niet in den formeelen zin van het woord.

Dat Engeland zich met een mogendheid van Italië zou allieeren, was trouwens niet zeer waarschijnlijk.

— Het Fransche ministerie is weer compleet. De heer Sarrien, een geroutineerd politicus, die reeds meermalen minister was, heeft de portefeuille van Binnenlandsche Zaken overgenomen.

Engeland. — Volgens een bericht uit Pretoria zou de Transvaal met Engeland samen gaan werken in den oorlog tegen de Matabelen. „Van goed onderrichte zijde" wordt verzekerd, dat de Transvaalsche regeering aan den Engelschen commissaris van Kaapland het voorstel zal doen, hem met militaire macht te hulp te komen tegen de opgestane Matabelen. Dit geschiedt met het oog op de ernstige berichten, welke van Rhodesia zijn ontvangen.

Zwitserland.—Het vierde wetenschappelijk internationaal congres der katholieken zal in de maand Augustus gehouden worden. De *Liberté* van Freiburg noodigt de katholieken van Zwitserland uit om al het mogelijke in het werk te stellen en de noodige voorbereidingen voor de vergadering te maken. Bij deze uitnoodiging is een warme aanbevelingsbrief gevoegd van Z. D. H. van Sint-Gallen, geschreven uit naam van al de bisschoppen van Zwitserland. De beoefenaars der wetenschap uit alle oorden der wereld worden tot dit congres uitgenoodigd om daar hun licht te doen schijnen. Geen enkele is uitgezonderd. En toch blijft men stokstijf volhouden dat de katholieken en vooral de katholieke geestelijken vijanden der wetenschap zijn.

Arme stumperds, die dit oude afgezaagde deuntje nog een oorlogslied wanen!

Afrika. — Aan den Congo is overleden de bekende missionaris pater De Deken, onlangs voor de vierde maal naar Afrika vertrokken. Het was een man vol geestdrift en geloof, die zich veel ontberingen heeft getroost om te kunnen meewerken aan de bekeering van de inboorlingen.

Deze lofrede is niet van ons, maar van een liberaal blad.

Azie. — Op Corea is het nog verre van van rustig. Bij Fusan deden de opstandelingen een aanval op de Japansche troepen, maar werden na een langdurig gevecht teruggeslagen. Op verschillende plaatsen in Corea werden op Japanners sluipmoorden gepleegd. De Japansche Regeering besloot er oorlogsschepen met versterking heen te zenden. De Koning van Corea bevindt zich nog steeds in het Russische legatiegebouw te Scoul. De Japanners zullen, ter herinnering aan hunne roemrijke overwinningen in den jonsten oorlog, te Kioto een groot beeld van Boedha plaatsen, dat 2½ millioen gulden zal kosten. Het beeld wordt 40 meter hoog en het wordt gegoten van metaal, dat in den oorlog met China werd buitgemaakt.

ADVERTENTIES

IMPRENTA DE LA LIBRERIA DE A. BETHENCOURT É HIJOS, CURAÇAO.